

DE FIL DE VINT

REBELS

ISABEL-CLARA SIMÓ

He rebut el missatge pòstum de l'admirada Anna Murià, que ens va deixar fa pocs dies, i en el qual nega la mort –“la mort és llavor, és part de la vida en les seves múltiples transformacions”– i on fa un encès cant d'amor a Agustí Bartra, a qui anomena “sacerdot del pantalisme”, una expressió que m'ha recordat la definició que, de Monsieur Teste, en fa la seva dona: és, diu el personatge de Paul Valéry, “un místic sense Déu”. M'hi han impressionat unes paraules de la Murià, que defensa “el dubte que evita les injustícies contra la pretensió, sovint cruel, de posseir la veritat”. Aquesta rebel·lia essencial també m'ha recordat una altra definició, aquesta del marquès de Condorcet, el matemàtic del XVIII, citat en un impagable article de Régis Debray –*El País*, 21.11.02–; el tema de l'article és allò que els francesos coneixen tant a fons: la relació entre l'ensenyament i la religió; doncs en aquest article el filòsof francès cita Condorcet, que diu que el paper de l'ensenyament públic és formar “ciutadans difícils de governar”, perquè “han adquirit esperit crític”, paraules que en aquests moments fan plorar d'emoció, com aquell qui albira aigua en la llarga travessia d'un desert. Per cert –deixeu-me contar-vos-ho–, en una meva recent conferència a la vila de Silla, a tocar València, com que el nombre d'alumnes era gran i l'espai escàs, el simpàtic rector ens va deixar sense manies la parròquia de Nostra Senyora dels Àngels, de manera que, tot i ser dona, vaig parlar de Verdaguer i de literatura des d'un altar, tot contemplant no sols la nau plena d'alumnes sinó dos santsebastians: un de dretes (amb el braç dret estirat) i un altre d'esquerres (amb el puny esquerre enlairat), que il·luminen, amb la seva bellesa, aquesta església.

Rebel·lia també és el mot amb què podria definir la novel·la que ha escrit Albert Sánchez Pinyol, de qui només sabia que coneix molt bé Àfrica i les cruels dictadures que van succeir el colonialisme –espantosa metàfora de la condició humana!–; la novel·la es titula *La pell freda* i, com diu la contraportada, és impossible d'oblidar; trenca les banalitats literàries més aplaudides per acarar, com ha de fer tota bona novel·la, el misteri, la tragèdia i el gaudi de l'amor i la mort.

Una setmana plena de meravellosos ciutadans difícils de governar, afortunada de mil